

Johann Heinrich Walther

**De Immortalitate Animorum A Sadducaeis Negata : Commentatio, Qua Ad
Audiendam Orationem Inauguralem hab Andraea Gottlieb Masch, ... d. XXIV. Jan.
MDCCLXXVI. ...**

Neobrandenburgi: Typis Christiani Gottlob Korb, 1776

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1830450034>

Druck Freier Zugang

M 5.

DE
IMMORTALITATE
ANIMORUM
A SADDUCAEIS NEGATA

COMMENTATIO,
QUA

AD AUDIENDAM ORATIONEM INAUGURALEM
AB

ANDRAEA GOTTLIEB
MASCH,

SACRI SYNEDRII CONSILIARIO, SERENISSIMO DUCI A CON-
CIONIBUS AULICIS, ECCLESiarUM MECKLENBURGICO-
STRELITZENSIIUM SUPERINTENDENTE, ETC.

d. XXIV. Jan. MDCCLXXVI.

IN ACROATERIO SUPERIORI
HABENDAM

MAGNIFICUM SENATUM,
PATRONOS ET FAUTORES SCHOLAE GRAVISSIMOS,
MINISTERIUM PLURIMUM REVERENDUM, OPTI-
MOS CIVES, ET OMNES BONARUM ARTIUM AMAN-
TES C. O. SPECTATISSIMOS, HONORATISSIMOS,

QUA DECET
ANIMI OBSERVANTIA

INVITAT ATQUE ROGAT

IOANNES HENRICUS WALTHER,
RECTOR SCHOLAE NEOBRANDENBURGENSIS DESIGNATUS.

NEOBRANDENBURGI,

Typis CHRISTIANI GOTTLÖB KORB, Sereniss. Ducis-Typogr. aul.

1776

entsäuert

zfb ME

05. Aug. 1999

IMMORTALITATE
ANIMORUM
A SADDUCCEIS NEGATA

ANDREA GOTTLIEB
MÄSCH

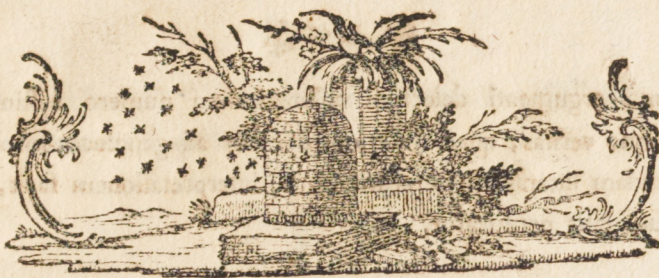
MAGNIFICUM SENATUM

A64/10608

W.B. Schenck
Ans. Dem 2

mus. li 1405
(1776/1)

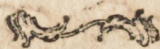

§. I.

Ratio pertractationis.

Inter alias, quibus familia Sadducæorum a reliquis Judæorum partibus discessisse perhibetur, sententia illa in primis multum est celebrata, qua, nullam post mortem vitæ quomodocunque in his terris actæ remunerationem locum habere, statuerunt. Pestiferum sane placitum, quod morum pravitatis licentiæ omnino patrocinator! Quid? quod omnem animi tollit immortalitatem. Qui potuit fieri, ut veræ, quales fuerunt, religionis cultores in errorem eiusmodi perniciosum prolaberentur? Numque haud iniuste incusantur illius? Age! Videamus, quoad ex eorum origine possit ille cognosci, quibusve historiae argumentis demonstrari; non opus ceteroquin ducentes

quidem,

quidem, argumenti delectum dissentientium numero aestimare, dummodo veritas, quae multum profecto ad genuinam locorum quorundam litterarum sacrarum N. T. interpretationem facit, ad liquidum satis perducatur.

§. 2.

Origo Sadducaeorum.

Ea vero ut ordine proponatur, de origine Sadducaeorum quaedam praemittenda nobis quidem videntur, quam alii ad alia tempora retulerunt. Inter hos cel. *Lightfootus* (1), illos iam Esdrae aetate ortos esse, inde confici posse, putavit, quod Malach. 3, 14. 15. improborum mentio iniiceretur, qui resurrectionem mortuorum et iudicium extremum negassent. Sed, ut silentio praetereamus, e sola resurrectionis vita defunctorum negatione ad originem sectae huius non posse concludi, siquidem error ille nullo non propemodum tempore fuit sollemnis; ne ullo quidem modo locus ille hic potest laudari. Ibi enim ipsa serie orationis interprete huius tantummodo furfuris homines loquuntur, qui poenas et praemia in hac vita negant; Sadducaeii vero non haec, sed animos, dum in corporibus mortalibus essent, poenarum et praemiorum participes fieri, sibi persuadebant, cum exissent ex iis, emori. Alias eiusdem generis sententias uberius recensere non

est

(1) Hor. hebr. — ad Matth. 3, 7. Tom. II. pag. 273.

est e re nostra (2). Eam tantum exponere iam sufficiat, quae
verisimillima nobis quidem videtur.

§. 3.

Continuatio.

Seculo ante Christum natum tertio, enarrantibus Judaeorum
doctoribus fide dignis (3), *Antigonus* quidam a loco natali dictus
Socchaeus, vir doctus legisque divinae peritus floruit, qui prae-
iudicatis Judaeorum opinionibus, vanisque de merito operum per-
suasionibus refutatis, inter alia hoc primum discipulis placitum
sedulo iniunxit: „*Ne sitis uti servi, qui serviunt magistro ea
conditione, ut recipiant mercedem; sed estote tanquam servi,
qui serviunt magistro non ea conditione, ut recipiant mercedem,
sitque timor Dei super vos*“ (4).

Praeclare dicta haec esse, quae obedientiam legi divinae
praestandam mercedi meritoque operum non inbiantem postulant,
nemo non puriorem morum doctrinam edoctus intelligit. *Zadokus*
tamen, et commilitonum suorum *Baithofus* quidam, qui audiverant

A 3

Anti-

(2) Brucker. hist. philos. Tom. II. pag. 716. seq. omnes fusi-
us enarravit.

(3) Locos eorum indicavit Lightfootus loco laud. et
Carpzovius in Theolog. Jud. cap. 3. §. 14.

(4) Extat hoc dictum in פרקי אבות

Antignum, falsa illius effati interpretatione ducti docebant, nulla esse praemia nulla supplicia post mortem expectanda, hac inde ratione colligentes: „*Quid viderunt Patres nostri, dicentes, fieri posse, ut operarius praestet opus suum per totum diem, mercede nulla recipienda? Si nempe cognovissent Patres nostri, alterum mundum esse futurum, et remunerationem iustorum, et demortuorum resurrectionem, profecto id non dixissent*“ (5). Quod cum illi discipulis suis traderent, et hi a recepta coetus iudaici sanctioris doctrina unice vera ad eorum sententiam descenderunt. Inde temporibus succedentibus familia Sadducaeorum profeminata.

§. 4.

Hinc, quod negaverint Sadducaei resurrectionem mortuorum, animorum immortalitatem, cet.

Quae igitur sectae huius origo et ob id veritati propius accedit, quoniam inde facillime intelligitur, qui fieri potuerit, ut bonorum operum remunerationem malorumque retributionem, nisi in hac vita, esse, negarent, quod supra dedimus demonstratum. Satis etiam id liquide constat ex *Flav. Iosephi* testimonio (6):

Σαδδουκαίοι,

(5) cfr. Rabbi Nathan apud Lightf. l. c. pag. 1205.

(6) De bello Jud. Lib. 2. cap. 8. §. 4. Tom. II. pag. 176, edit. Havercamp. Varia, quae ibi est, lectio, *καθ' ὅλα* pro *ἀπὸ*, quae mihi ob critica testimonia satis firma genuina videtur, sententiam nostram magis confirmat.

Σαδδουκαιοι, inquit, *τας καὶ αὐτὸς τιμας καὶ τιμὰς*
ἀναίρεσι; quo talem procul dubio statum vita defunctorum vult
 intellectum, quo neque poenis affici possint ullis, neque praemiis.

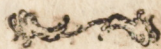
Cum igitur ea extra omnem dubitationis aleam nobis quidem
 posita videantur, facile quoque consequitur inde tanquam ex
πρωτῶ ψευδῆ, non potuisse non Sadducaeos affirmare, mortuos
 aeternum nihil sentire homines, reditum in alteram vitam esse
 nullum, animosque corporibus elapsos fumi halitusve instar diffi-
 pari, abire, evanescere. Quoniam enim praemia et supplicia
 post hanc vitam inficiabantur, animam cum corpore una corrumpi,
 concedere debebant, aut statum quendam intermedium fingere,
 animum nempe vel solum, vel cum corpore coniunctum aeterno
 esse somno sopitum. Extremo autem absurdus cogitari potest
 nihil, neque uspiam legisse recordamur, hac in sententia eos fuisse.
 Ideo persuadere nobis non possumus, tanta fuisse Sadducaeos de-
 mentia captos, ut statuerent id, quo omnium vel mediocriter
 sanorum non refutationi, sed risui sese exposuissent. Superat
 itaque primum, unde quisque intelligit, Sadducaeos putasse, ani-
 mos iuxta et corpora hominum plane occidere.

§. 5.

Probatur testimoniis FLAV. JOSEPHI.

Id quod autem non hoc tantum concludendi modo, verum
 e testimoniis quoque probari omni nostra fide dignissimis potest.

Horum

Horum nobis primum exhibet *Josephus* (7), diserte referens, *Σαδδουκαῖες Ψυχῆς διαμονὴν ἀναιρεῖν*; et alias (8), eosdem affirmare, *τὰς Ψυχὰς συναναφανῆζειν τοῖς σώμασι*. E quibus recte sane colligitur, vitam animi ab ipsis in corpore positam fuisse ex materia concreti, adeoque, uti corpus, caduci.

Nec est, quod hac in re *Josepho* assensum denegemus. Nam cum ex vita eius sciamus, insatiabili eruditionis iudaicae desiderio eum flagrasse, atque ob id ipsum cupidinem incessisse eum, patrias sectas studiose explorandi, non potest inficias iri, accuratam eum cognitionem diversarum iudaicae doctrinae sententiarum sibi acquisivisse, verumque ergo testari potuisse. Nullo insuper iure dubitare licet, non nisi vera eum hac in re voluisse enarrare, quoad non refutentur, (quod vix poterit fieri) quae *Jo. Ger. Vossius* (9), aliique solidae doctrinae viri de *Josephi* studio veritatis in iis commendando scripserunt, quae ad iudaicam non pertinent superstitionem. Neque impedit, quo fidem ipsi habeamus ob id minorem, quod Pharisaeorum scholis fuerit addictus, cuius itaque placita adeo bene multa cum Sadducaeorum sententiis frontibus adversis pugnaverint. Namque veritatis amor modo laudatus sine dubitatione non sinebat ipsum studio partium ita manifestiori fidem suam reddere suspectam.

§. 6.

(7) loco laudato.

(8) *Antiq. Jud. Lib. 18. cap. 1. §. 4. pag. 871.*

(9) *De Hist. Graec. Lib. 2. pag. 193.*

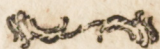
§. 6.

Confirmatur amplius effato C. S.

Sed fingamus et largiamur, *Josephi* testimonium per se ipsum non hoc valere, quo absque iniuria asserere possimus, Sadducaeos in illa fuisse sententia, animum nempe cum corpore interire; maximum tamen pondus ei accedit, ubi cum alio id conferas, quod sacris in paginis novi foederis habetur. Quis enim est, quin videat, *Actor. 23, 6 - 8.* eundem Sadducaeorum indicari errorem? *Paulus*, divinus legatus, Hierosolymae captus tractusque in iudicium coram tribunali summi Iudaeorum sacerdotis sistitur. Causam et doctrinam suam quam prudentissime defendit. Pharisaicum se profitetur, qui huius sententiae, corpora hominum emortua atque in pulverem redacta cum animis post mortem etiam superstitibus unitum iri, eamque ob causam ipsum accusari (10). His dictis fit seditio Pharisaeos inter atque Sadducaeos. Clamatur. *Paulus* ab ipsis Pharisaeis culpa omni vacuus pronunciatur et abducitur tandem in castra.

Ex his iam haud immerito nobis concludere liceret, statuisse Sadducaeos, animum cum corpore vivere, vigere atque etiam
 B extingui.

(10) Ex his patet, quam prudenter sese defenderit *Paulus*, in primis a Sadducaeis accusatus. Nam ipse sacerdos, qui tunc temporis imperium tenebat, *Ananus* e familia Sadducaeorum erat. De ipso *Paulo* igitur actum profecto fuisset, nisi hanc protulisset accusationis rationem, cum insequenti tempore *Jacobus Minor* ab altero *Anano* lapidaretur. — Licet interdum dividere, et imperare, —

extingui. Sed *Lucas*, vir ille divina luce collustratus obiter addit: *Σαδδουκαιοι μεν γαρ λεγουσιν, μη ειναι αναστασιν* (scil. νεκρων, v. 6.), *μηδε αγγελον, μητε πνευμα*, *Φαρισαισι δε ομολογεσι τα αμφοτερα;* et omnem hoc modo aufert dubitationis idoneam rationem, an Sadducaei sensum animi plane omnem et vitam post mortem corporis sustulerint. Liquido enim ex his constat, eos non corporis modo, verum omnem angelum quoque et spiritum hominis negasse. Nam *πνευμα* ab *αγγελω* hic loci distinctum nihil significat aliud, atque, quod permultis in locis N. T., (quos laudare supervacaneum foret) animum humanum, qui a simplicitate cum angelis ei communi ita appellatur. Noli autem ex eo concludere, Sadducaeos hoc pacto etiam debuisse omnino negare hominis animum quendam esse, quod tamen nemo, ut credat, a se posset impetrare! Hoc enim inde efficitur solum, Sadducaeos dixisse, animum hominis non esse spiritum, sed corporei quid, quod, uti corpora ipsa, intereat, nec reviviscat unquam.

§. 7.

Uerior loci explicatio.

Verum dixerit forte quispiam, ex sequenti oratione contexta patere, explicationem illius hanc falsam esse. *Τα αμφοτερα* enim duo membra tantum attingere, alterum *την αναστασιν των νεκρων*, *μηδε αγγελον μητε πνευμα* alterum. *Αγγελον* et *πνευμα* esse synonyma, unamque et eandem rem significare, De animis hominum

num itaque hic non esse sermonem, sed de angelis modo et corporum resurrectione. — *B. Heumannus* respondet, τα ἀμφοτέρω idem esse, ac singula tria. Haud inepta sane, uti putarunt nonnulli, satisque idonea responsio, praesertim si aliter paullulum adornetur. *Cel. Wetstenius* enim, aliique viri graece docti ad h. l. quin *Chrysostomus* iamiam, probe annotavere, τα ἀμφοτέρω ad plura, quam duo, interdum referri. — Aliud insuper habemus, quo rem expediamus. Ἄγγελον — et πνεύμα efficiunt unum quidem idemque membrum; ob id vero non sunt synonyma. Πνεύμα enim videtur nobis spiritum in genere significare, ἄγγελος autem illius speciem. Diversae igitur sunt significationis, (quod et particula, μητε, repetita indicat,) et commodè unum constituere membrum possunt. — Quodsi vero Sadducaei omnem spiritum negabant creatum, statuere quoque oportebat eos, animum humanum corporeum esse. Cum autem et corporum resurrectionem negarent, eo ipso intelligitur, in dubium etiam eos vocare debuisse animarum immortalitatem.

Not. Sunt quidem, qui putent (11), Sadducaeos eam ob causam omnem negare spiritum oportuisse, quia mortuorum resurrectionem negaverint. Principem enim hunc esse errorem, ex quo reliqui, ceu fonte, promanassent. Cum autem, qui corporum resurrectionem negat, non omnes eo ipso spiritus tollat; (posset enim statuere, absque corporibus eos perdurare,) πρῶτον illud *Pseudos* §. 4. constitutum amplius tutum manet. Namque ex

B 2

illo

(11) vid. *Buddei Hist. Eccl. V. T. pag. 1207.*

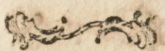

illo et probe intelligi potest, quod poenas et praemia post mortem negaverint, et animi immortalitatem et spiritus existentiam dubitare debuisse. Si quis enim diceret illis, animum vel corporis solutum vinculis vivere adhuc posse, quia eodem modo alii spiritus, angeli, durarent; argumenti huius vim infringere omnem et declinare poterant, omnes omnino spiritus negando.

§. 8

Argumentorum numero Matth. 22, 23 — 33. Marc. 12, 18 — 27. Luc. 20, 27 — 38. accenseri nequeunt.

Argumenta haecce non quidem numerans, sed, prouti convenit, ponderans potius, nullis, puto, amplius conquirendis opus esse ad rem nostram stabiliendam. Eo lubentius itaque mitto probationem, quam forte quispiam putet esse apud Evangelistas Matth. 22, 23 — 33. Marc. 12, 18 — 27. Luc. 20, 27 — 38. Ex iis enim, nisi quod Sadducaei resurrectionem corporis negarint, colligi amplius potest nihil. Christum conveniunt, de resurrectione futura quae-
runt, fieri eam non posse, occurrunt, feminae exemplum, quae septem viris nupserat, in contrariam sententiam proferentes. Lucide ex iis apparet, ipsis de resurrectione mortuorum hic solummodo quaestionem fuisse. Eo igitur valere tantum summi etiam salutis nostrae restauratoris potest responsio, nimirum vita defunctos certissime olim in eandem revocatum iri. In altera enim sempiterna vita non uxores ducturos, neque maritis nupturas. — Quid ipsum
Jeho-

Jehovae effatum, Exod. 3, 6. *Ego sum Deus Abrahami, Isaaci et Jacobi*, hoc tantum sine Christus laudat, (id quod ex Matth. 22, 31. Marc. 12, 26. Luc. 20, 37. patet luculenter) ut monstret, Deum et posse, et velle ad vitam mortuos reducere. His denique accedit, quod singulis tribus in locis laudatis Sadducaei hoc tantum affirmare dicantur, resurrectionem non esse. Argumentum tamen pro immortalitate animorum istis e locis explicatu difficilioribus peti posse, ego quidem non inficior. Dum enim Christus falli nescius corpora dicit ad nutum supremi Numinis praepotentis esse ad vitam aeternam reditura cum animis denuo amice copulata, simul quoque intelligitur, animos in aeternum esse duraturos. Quod in primis videtur patere e forma loquendi rite explicata: *Sum Deus Abrahami rel. (qui bene illi cupit, quoad corpus iam mortuo)* (12).

§. 9.

Dubitatio quaedam soluta.

Etiam si haec loca rem nostram non probant, nihilo tamen minus Sadducaei gravis illius erroneae sententiae sunt arguendi, donec explicata testimonia (quod meo quidem iudicio difficile poterit fieri) infirmentur.

Atenim,

(12) Omne hoc argumentum uberius pertractandi quondam nobis obtulit occasionem explicatio, quam audiveramus, multa animi confidentia proposita, testimonio autem sinistre intellecto, infelicius adhibito, nixa, in exercitationibus nostris exegeticis, quas Jenae an. 1771. conscribere et publice defendere licuit.

Atenim, Sadducaeorum patronus, qui potuerunt haberi, inquit, Judaei, cum tali modo *atheï* fuerint? Jam in metaphysicis edocemur, non posse non illum pro iniusto Deum habere, qui animos negat immortales. Quicumque autem Deum sibi fingit iniustum, omnem, qua existit, rationem tollit. Nescisne, *Caesarem Cremonium* vel ex epitaphio, quod ipse composuerat, suo: *CAESAR CREMONIUS totus hic iacet*; communi omnium suffragio atheismi haud immerito insinulari? Sadducaei verò secta erant Judaeorum, sacra cum iis eadem faciebant, verum igitur Deum colebant, legum transgressores poenis gravissimis afficiebant, et quae sunt amplius generis eiusdem. — Quis credat ergo, eos atheos fuisse? Ex sacra Judaeorum societate expulsi, exules et profugi in terris profecto aberrare debuissent. Cum autem ad summum adeo imperii iudaici pertigerint, vix, et ne vix quidem asseri posse putandum, animi eos immortalitatem negavisse.

Satis docte rationibus scilicet ita subductis summa cogitationum est facta! Sed in promptu est, quod possit responderi. Argumentis a priori philosophiae magistro dictis contra rem firmissimis historiarum rationibus suffultam omnino efficitur nihil. Hoc unico dicto argumentationis istius vis imminuitur omnis atque potestas, etiamsi concedamus, Sadducaeos re vera atheos fuisse. Sed neque hoc ut largiamur, opus est. Fortassis enim non perspiciebant, utique consequi e placito isto, Deum prorsus non esse. Quinimò iustus videri iis poterat, dummodo recte facta praemiis huius vitae compensari, eademque

que ratione, quae peccantur a mortalibus, ab ipso puniri, putarent. Sunt, qui et hodie Deum, negent, creaturarum singularum ullam gerere curam, neque tamen ob id vocent in dubitationem, existere ipsum. Et vel ipse *Josephus* (13) testatur, illos non dubitasse, Deum esse. Quod etiam ex eo facile tandem videre licet, quod ipsis in cultu divino cum reliquis Judaeorum familiis conveniebat. Igitur iure creduntur Sadducaeï, negasse animi immortalitatem.

Satis probatum hoc cum mihi quidem videar dedisse, non licet longius lectores morari, quin aperiã, cuius maxime causa illud, quicquid est scriptiois, praemissum sit. Benignissimo istam opportunitatem relatam fero *rei scholasticae urbis nostrae EPHORUM ET PATRONORUM SUMME REVERENDORUM* de me iudicio, qui suffragiis de constituendo scholae Rectore unanimibus collatis munus, quod olim b. M. *SAMUEL FRIDERICUS DANKERT*, Vir laude mea maior, diligentia, eruditione, nomine ornavit, solemnibus litteris demandare mihi decreverunt. Ipse vero, quod has regiones pede nunquam attigeram, et beatissime omnino dulcissima in *Georgia Augusta* (cui Deus faveat) discere, docere et latitare mihi visus fueram, non sine numine hanc spartam offerri, intellexi. Tenuitatis quidem meae conscius probe noveram muneris gravitatem; religione tamen et ipsa in Deum pietate ita obstrictum me sensi, ut, fautoribus etiam et amicis aegre licet suadentibus,

(13) De bello Jud. Lib. 2. cap. 8. §. 14.

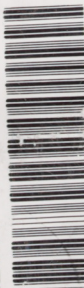

bus, voluntati in me susceptae, cui maximas, quas possum, gratias habeo, parerem. Deus, qui in hunc usque diem praesenti suo auxilio mihi adfuit, et in reliquum tempus vires ita largietur et conservabit, ut consilium coeptum salubri fructu carere haud patiatur. Solemni ritu novi muneris obeundi auspicia d. 24. Januar. hora 10. fient. Quae ut fausta et felicia Deus iubeat esse, cum bonis omnibus precor, et *Vir summe Venerabilis, ANDREAS GOTTLIEB MASCH, Confistorii Consiliarius, DUCI SERENISSIMO a concionibus aulicis, Ecclesiarum Mecklenburgico-Strelitzensium Superintendens, scholae nostrae inter Ephoros, &c. publice apprecabitur, oratione praemissa inaugurali: De officio Rectoris scholae gravi et digno.* Ego vero *Summe venerandum Virum* votis grata mente et facta fide susceptis excipiam, *de meritis in scholas nonnulla dicturus.* Haec solennia ut *Viri munerum, meritorumque nominibus quisque suis, Venerabiles,* desideratissima sua ornent praesentia, qua par est quemque observantia et humanitate rogo atque obtestor.

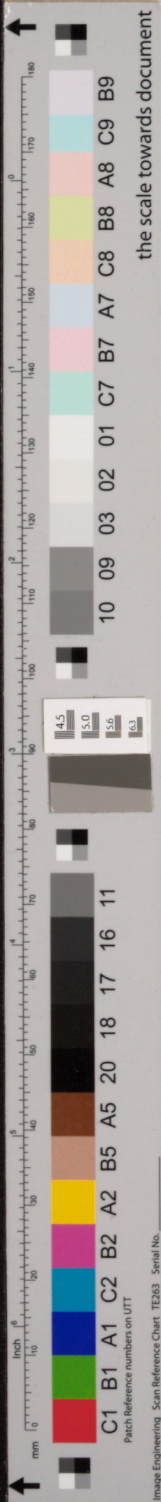
P. P. Neobrandenburgi d. 15. Jan. 1776.

LBMV Schwerin 33

33\$001333100

hic non esse sermonem, sed de angelis modo et corpore.
tione. — B. Heumannus respondet, τα ἀμφοτερεα
singula tria. Haud inepta sane, uti putarunt nonnulli,
ea responsio, praesertim si aliter paullulum adornetur.
ius enim, aliique viri graece docti ad h. l. quin Chry-
sam, probe annotavere, τα ἀμφοτερεα ad plura, quam
in referri. — Aliud insuper habemus, quo rem expe-
ργελον — et πνευμα efficiunt unum quidem idemque
ob id vero non sunt synonyma. Πνευμα enim videtur
in genere significare, ἀγγελος autem illius speciem.
ar sunt significationis, (quod et particula, μητε, repetita
commode unum constituere membrum possunt. —
Sadducaei omnem spiritum negabant creatum, statuere
tebat eos, animum humanum corporeum esse. Cum
porum resurrectionem negarent, eo ipso intelligitur, in
n eos vocare debuisse animarum immortalitatem.

t quidem, qui putent (11), Sadducaeos eam ob causam
negare spiritum oportuisse, quia mortuorum resurrecti-
negaverint. Principem enim hunc esse errorem, ex quo
ceu fonte, promanassent. Cum autem, qui corporum
ctionem negat, non omnes eo ipso spiritus tollat; (posset
latuere, absque corporibus eos perdurare,) πρωτον illud
§. 4. constitutum amplius tutum manet. Namque ex

B 2

illo

(11) vid. Buddci Hist. Eccl. V. T. pag. 1207.